

*Augustinas Janulaitis –
knygų kolekcionierius:
leidinių įsigijimo
keliai ir būdai*

1919 m. apsigyvenęs Kaune („Praeities“ 3-iam tome teigiama, jog 1921m., ignoruojant A.Janulaičio autobiografiją ir kitas aplinkybes¹), A.Janulaitis svariai įsiliejo į Kauno mokslo, politikos, teisės ir kultūros vandenį. Iki šiol neprarado vertės A.Janulaičio gausus mokslinis palikimas, prisimenamas jo indėlis į Lietuvos teisės teoriją ir praktiką, dėstytojo darbas ir visuomeninė veikla. Dar laukia įvertinimo jo indėlis į Lietuvos socialdemokratinį judėjimą. Nemažiau reikšminga ir beveik netyrinėta A.Janulaičio palikimo dalis: jo sukaupta knygų, periodikos, rankraščių ir rankraščių pavidalo leidinių asmeninė biblioteka saugoma Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (toliau KAVB) ir Mokslų akademijos centrinėje bibliotekoje (toliau MACB). A.Janulaičio knygų ir periodikos kolekcija jau keli dešimtmečiai yra KAVB aukso fondas. Šią kolekciją yra paminėję kai kurie autoriai, rašę apie A.Janulaitį², tačiau apie leidinių įsigijimo kelius bei pačius kolekcijos leidinius šiek tiek užsiminta tik knygoje „Praeitis ir jos tyrimo rūpesčiai“ publikuotuose A.Janulaičio laiškuose³. Populiarių straipsnių apie A.Janulaičio kolekciją laikraštyje „Kauno diena“ yra pa-

¹ Janulaitis A. *Praeitis ir jos tyrimo rūpesčiai*: [Mano autobiografija].-Vilnius, 1989. P.337 ir kt.; *Praeitis*.-T.3.-Vilnius, 1992. P.242.

² Augustinas Janulaitis (1878-1950): Biobibliografija / Sudarė V.Andriulis.-Vilnius, 1972. P.14; p.57-58: [Paminėtos publikacijos apie A.Janulaičio knygų ekslibrisus]; Lukšaitė I. Augustinas Janulaitis.-Kn.: *Praeitis*.-T.3.-Vilnius, 1992. P.243 ir kt.

³ Janulaitis A. *Praeitis ir jos tyrimo rūpesčiai*: [Laiškai, kuriuose užsimenama apie knygų įsigijimo rūpesčius].-Vilnius, 1989. P.340, 346-358, 367, 370-373, 379, 388-390: [Viename laiške, P.346, paminėtas Sruoga klaidingai įvardintas Juozu Sruoga. Su laiške minimu epizodu susijęs ir knygas A.Janulaičiui iš Maskvos siuntė Balys Sruoga. Tai patvirtina 1921 m. iš Maskvos A.Janulaičiui rašyti 6 Balio Sruogos laišakai esantys A.Janulaičio rankraščių fonde 267, B.853.].

skelbęs šio straipsnio autorius⁴, tačiau laikraščio specifiška neleidimo pateikti išsamesnės studijos, nurodant šaltinius ir literatūrą.

Šiame straipsnyje autorius bandys atskleisti A. Janulaičio kolekcijos leidinių įsigijimo kelius ir būdus. Tai turėtų būti ašimi apibūdinant pačią kolekciją, aptariant jos ypatumus ir išskiriant tai, kas liudija A. Janulaitį ne tik mokslininką, bet ir knygų kolekcionierių.

A. Janulaičio asmeninės bibliotekos didžioji dalis sukaupta dar jam gyvenant Vilniuje ar būnant užsienyje, tačiau būtent Kaune ji turėjo didžiausią įtaką A. Janulaičio kaip mokslininko produktyvumui, būtent Kaune ji tapo mokslininkų ir kolekcionierių traukos centru. Tiesa, nedaug trūko, kad A. Janulaičio asmeninė biblioteka būtų praradusi savo vertę kaip kolekcija. Ją kėsinosi išdraskyti lenkų vyriausybė, kai A. Janulaičiui persikėlus į Kauną asmeninė biblioteka dar kurį laiką liko Vilniuje. 1925 m., laiku susigriebus, padedant Julei ir Stasiui Matjošaičiams (pats A. Janulaitis legaliai negalėjo patekti į Vilnių), A. Janulaičio asmeninė biblioteka pervežta į Kauną.⁵

Po A. Janulaičio mirties (1950 m.) jo knygų ir periodikos kolekcija liko Kaune ir 1965 m. buvo parduota dabartinei KAVB⁶, o rankraščių fondą, saugumui patariant žmona E. Janulaitienė perdavė MACB Vilniuje.⁷

KAVB A. Janulaičio fonde dabar yra 13685 leidiniai, juose knygų ir straipsnių pavadinimų – 14763. Virš 90 procentų A. Janulaičio kolekcijos KAVB sudaro leidiniai rusų, vokiečių ir lenkų kalbomis, o lietuviškų yra mažiau kaip 5 procentai. Šiek tiek mažiau nei lietuviškų yra leidinių prancūzų kalba, taip pat 77 knygos ir disertacijos lotynų kalba ir 46 angliškos knygos. Keletas knygų yra čekų kalba⁸, latvių, italų, islandų, baltarusių, švedų, ukrainiečių kalbomis, taip pat keturios žydiškos knygos.⁹ Apie A. Janulaičio asmeninės bibliotekos dydį taip pat liudija jo prašymai skirti papildomas patalpas bibliotekai (1941 – 1947 m.), nes Kęstučio 30, bt. 8 A. Janulaičio biblioteka nebetelpanti. Jam esą būtini dar 4 kambariai knygoms – iš viso 80 m². Be to, A. Janulaitis skundėsi (1947 m.) vien už

bibliotekos patalpas sumokęs daugiau kaip 200 rub. per mėnesį (už jas mokėjo dvigubu tarifu po 3 rub. už m²). Prašė ir už bibliotekos patalpas leisti mokėti paprastu, o ne padidintu tarifu.¹⁰

A. Janulaičio asmeninė biblioteka vertinga ne tiek dėl to, kad ji didelė ar įvairi tematinio, kalbiniu požiūriu, kiek dėl joje esančių vertingų ar net unikalių leidinių bei mokslinei bibliotekai būdingo vientisumo, nuosekliai ir sistemingai sukaupėtų leidinių. A. Janulaičio knygų ir periodikos kolekcija dar jam gyvam esant domino tiek mokslininkus, tiek spaudos kolekcionierius. Tačiau A. Janulaitis nebuvo linkęs dalintis asmeninės bibliotekos turtais. Tuo jis skyrėsi nuo taip pat turtingą mokslinę biblioteką sukaupusio nesavanaudiškojo E. Volterio, dovanojusio savo knygas įvairioms draugijoms, kitiems kolekcionieriams. Jam nebūdingi ir knygų mainai tokiu mastu, kaip tai darė P. Gasiūnas, J. Kirlys ir kiti. Nepavadinsi jo ir aršiu knygų „medžiotoju“, siekiančiu įsigyti knygą tik dėl to, kad ji vertinga bibliofiliniu požiūriu.

Pirmas klausimas, į kurį reikėtų atsakyti straipsnyje: ar A. Janulaitis buvo spaudos kolekcionierius? Vienareikšmiškai neatsakysi. Visų pirma, jis buvo mokslininkas ir formavo savo mokslinę biblioteką, tačiau kartais elgėsi kaip tikras kolekcionierius. Jo asmeninės bibliotekos galėtų pavydėti bet koks bibliofilas. Menkaverčių, atsitiktinai pakliuvusių leidinių joje nedaug. Net ir iš pažiūros menkavertė revoliucinė, socialdemokratinė-propagandinė literatūra kolekcijoje sudaro vertingą visumą tam tikros politinės krypties pažiūrų sistemai tyrinėti (ko, pvz., nepasakysi apie P. Šalčiaus asmeninę biblioteką, taip pat saugojamą KAVB), galų gale yra paties A. Janulaičio gyvenimo ir veiklos dalis. Jis sistemingai ir nuosekliai įsigijo knygas ir periodinius leidinius, dažniausiai sukaupdamas visą jam įmanomą gauti literatūrą planuojamų parašyti mokslinių darbų ar kitomis jį dominančiomis temomis. Pvz., sukaupta daug literatūros apie 1863–64 m. sukilimą ir N. Muravjovo laikmetį, nuosekliai surinkti Prūsijos teisės istorijos šaltiniai ir literatūra ir t.t. Tai mokslinės bibliotekos bruožas, tačiau kai kurie pagal mokslinių darbų tematiką surinkti leidiniai buvo reikalingi ne tiek darbui, kiek kolekcijai (pvz., labai seni ar rankraščių tipo leidiniai, su kuriais moksliniam darbui A. Janulaitis jau buvo susipažinęs iki juos įsigydamas). Mokslinės bibliotekos formavimo principus liudija ir tai, kad beveik ketvirtadalį A. Janulaičio fondo KAVB sudaro iškarpos iš periodinių leidinių, įrištos kaip pavieniai egzemplioriai ar kaip straipsnių konvoliutai (knygos, sudarytos iš neriboto skaičiaus straipsnių iškarpų viena tematika ar vieno kurio autoriaus. Straipsnių konvoliutų rusų kalba yra net 1215 egz., taip pat jų yra vokiečių ir lenkų kalbomis. Straipsnių iškarpų ir jų rinkinių gausą A. Janulaičio bibliotekoje galima paaiškinti tuo, kad jis kai kurių leidinių nepirkdavo ir neprenumeruodavo, o tiesiog paprašydavo draugų ar pažįstamų atsiųsti vieną ar kitą straipsnį, kai jiems neberekės, arba gauti tą leidinio numerį, kuriame išspausdintas reikalingas straipsnis. Kolekcionierius paprastai stengtųsi

⁴ Surblis A. Knygų keliai ir klystkeliai: Žvilgsnis į A. Janulaičio knygų ir periodikos kolekciją // *Kauno diena*. – 1997, vasario 11, Nr. 34. P. 24.

⁵ Lietuvos mokslų akademijos centrinė biblioteka. – A. Janulaičio rankraščių fondas 267 (toliau MACB.-AJRF 267), B. 169: [A. Janulaičio laiškelis J. ir S. Matjošaičiams dėl rankraščių ir knygų atvežimo]; B. 55: [A. Janulaičio pareiškimas dėl jo knygų ir daiktų pervežimo iš Vilniaus į Kauną, 1925].

⁶ KAVB senų ir retų spaudinių skyriaus dokumentai. Sutartis. 1965, gruodžio 23: [Pasirašė E. Janulaitienė ir KVB direktorius K. Povilaitis: Dėl A. Janulaičio asmeninės bibliotekos pardavimo KVB už 6000 rub. (vėlesnio patikrinimo metu nustatyta, kad sumokėta 8000 rub.)].

⁷ MACB. B. 3874: [A. Janulaičio rankraščių fondo pardavimo MACB aktas. Perdavė E. Janulaitienė, 1967 01 05. Papildomai perduota 1978 03 09 ir 1979 03 14. AJRF 267 papildymas 1984 09 24 įvykdytas su sąlyga–5 m. neduoti šių mokslinių darbų rankraščių skaitytojams, leidžiant naudotis tik A. Janulaičio šeimos nariams].

⁸ MACB. B. 879: [18 A. Šapokos laiškų iš Prahos, 1931–1932].

⁹ MACB. B. 418: [Geršono M. laiškas A. Janulaičiui dėl pasikeitimo moksline literatūra su Kijevo universiteto teisės fak. ir kitais klausimais]; B. 303: [Z. Blyno laiškas apie siunčiamą L. Stankevič knygą baltarusių kalba ir kita, 1943 05 22].

¹⁰ MACB. F. 267. B. 59.

įsigyti kuo pilnesnius periodinių leidinių komplektus ir pavienius straipsnius rinkti tik iš labai retų leidinių. Nors A. Janulaičio asmeninėje bibliotekoje straipsnių iškarpos rinktos ne kolekcionavimo tikslais, bet šiuo metu jos domintų tiek mokslininkus, tiek spaudos kolekcionierius, nes kai kurių periodinių leidinių komplektų, iš kurių paimtos iškarpos, Lietuvoje jau neberastume.

Be to, kolekcionieriui būdingas bruožas surinkti viską, ką parašė vienas ar kitas autorius. A. Janulaitis taipogi surinko kai kurių patikusių ar oponavusių jo nuomonei autorių knygas bei straipsnius, pvz., rusų kalba M. K. Liubavskio 11 knygų, A. J. Milovidovo 21 knygą ir straipsnius, I. I. Lapo 25 knygas ir straipsnius, lenkų kalba Stanisław Kot 15 knygų ir straipsnių. Su Krokuvos universiteto profesoriumi St. Kot A. Janulaitis susirašinėjo dėl medžiagos apie M. Akelaitį, I. Danilavičių, K. Nezabitauskį. Grynai moksliniai ryšiai leido papildyti ir asmeninę biblioteką. 1932 03 05 laiške A. Janulaitis dėkoja St. Kot už atsiųstą jo knygą „Polska złotego wieku“ („Aukso amžiaus Lenkija“). St. Kot yra dovanojęs A. Janulaičiui dar vieną savo knygą¹¹, galima spėti, kad atsiuntė ir daugiau. Iš vokiečių kalba išleistų knygų A. Janulaitį kažkodėl itin domino H. Heinės asmuo ir kūryba. Kolekcijoje jis surinkęs 4 pačio H. Heinės knygas ir 22 knygas bei disertacijas apie H. Heinę ir jo kūrybą. 1979 m. kovo 14 d. į A. Janulaičio rankraščių fondą buvo atiduotas A. Janulaičio atliktas H. Heinės kūrybos vertimas-rankraštis „Mintys ir trupiniai“¹². Vokiečių kalba taip pat surinkta net 17 vokiečių istoriko Voigt Johannes knygų, iš kurių 16 išleista 19 a. pirmoje pusėje. J. Voigto knygomis A. Janulaitis susidomėjo rinkdamas medžiagą apie Enęjų Silvijų Pikolominį.

A. Janulaitį dominanti problematika buvo labai plati, tačiau jo kolekciijoje galima išskirti du „banginius“ – teisės ir istorijos leidinius. A. Janulaičio kolekcijos tematinį kryptingumą sąlygojo jo dėstyti Lietuvos istorijos, Lietuvos ir Prūsijos teisės istorijos kursai, Vyr. tribunolo teisėjo darbas bei vertimasis advokato praktika, darbas užsienio reikalų ministerijoje, veikla Lietuvos istorijos draugijoje, leidinių, kuriuose jis bendradarbiavo, poreikiai, jam patikusių ar oponavusių autorių knygų bei straipsniai, taip pat knygos retumas ar išskirtinumas.

A. Janulaičio asmeninė biblioteka buvo formuojama kaip mokslinė, tačiau turėjo visus vertingos kolekcijos bruožus: senus, retus, išskirtinius ar net unikalius leidinius, rankraščių tipo leidinius, autografuotas bei įvairių kolekcijų knygas, vertus aprašymo leidinių įsigijimo kelius ir būdus.

Jau patys knygų įsigijimo keliai liudija, kad A. Janulaitis turėjo kolekcionieriaus gyslelę ir jo būdo bruožus: atkaklumą, landumą, skrupulų ir piniginių reikalų užmiršimą siekiant įsigyti leidinius. Prieš analizuojant konkrečius kolekcijos leidinius ir jų įsigijimo kelius pateiksiu keletą epizodų, kurie vaizdžiausiai nusako A. Janulaičio knygų įsigijimo kelius ir būdus. Ypač daug knygų A. Janulaitis gau-

davo per Lietuvos pasiuntinybę Berlyne (Kurfiursten g-vė 134), asmeniškai palaikydamas ryšius su Antanu Mikalausku, Karoliu Oželiu, Leopoldu Dymša, Stasiu Lozoraičiu ir kitais. Iš Rusijos nemažai literatūros parsisųdavo Balys Sruoga. Dėl pirkinų pas Paryžiaus bukinistus su A. Janulaičiu susirašinėjo Petras Klimas (Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Prancūzijoje 1925 – 1943 m.). 1919 07 19 laiške jis be kita ko rašė: „Per p. Dobkevičių Tamstos prašomas knygas užpirkti (Teisingumo ministerijos sąskaita) delegacija apsiėmė ir neseniai gavusi iš Dobkevičiaus sąrašą išsiųs Teisingumo ministerijai...“¹³ Kelios prancūziškos knygos į kolekciją pateko per asmeninius ryšius su prancūzų mokslininkais E. Drijo ir M. Lheritje¹⁴. Pastarasis yra dovanojęs A. Janulaičiui ir dvi savo brošiūras prancūzų kalba¹⁵. Dvi savo brošiūras prancūzų kalba dovanojo tarptautinės teisės specialistas A. Jaščenka¹⁶. Nors A. Jaščenkos, užėmusio jo vietą universitete, A. Janulaitis nemėgo, tačiau jo kolekciijoje yra 16 A. Jaščenkos knygų ir net knyga iš jo asmeninės bibliotekos. Dalis prancūziškų knygų įsigyta per epizodiškus ryšius su knygynais – antikvariais Paryžiuje: Librairie F. Alcan 108 Boul. St. Germain ir Librairie de Jurisprudence Eduard Duchemin, Rue Soufflot 18¹⁷.

Lado Natkevičiaus laiške iš Paryžiaus rašoma apie įdomų epizodą iš A. Janulaičio ryšių su vienu iš Paryžiaus knygynų – antikvariatų. 1924 m. A. Janulaitis lankėsi Paryžiuje, peržiūrėjo K. Nezabitauskio rankraščius, ir, aišku, užsisakė knygų Paryžiaus knygynuose – antikvariatuose. 1926 m. Ladas Natkevičius rašė, jog knygyno savininkas Eduard Duchemin jam mandagiai priminė, kad A. Janulaičio vardu dar yra viena sąskaita, kuri, matomai per neapsižiūrėjimą, neapmokėta (22 frankai). Skola likusi nuo 1924 m. Ladas Natkevičius pasisiūlė pats tą mažą sumą apmokėti¹⁸. „Užsimiršimas“ apmokėti sąskaitas už knygas neatsitiktinis. Kituose antikvariatuose A. Janulaitis būdavo įsiskolinęs dar daugiau ir ilgesnį laiką. Gal dėl tos priežasties su knygynais ir antikvariais jis dažnai bendraudavo ne pats, o per tarpininkus, kurie savo lėšomis sumokėdavo kai kurias sąskaitas, po to pinigų neatgaudavo. Ypač daug keblumų dėl A. Janulaičio nuolatinių įsiskolinimų buvo su Gustavo Foko knygų prekyba Leipgė, Šlosgase 7. 1933 m. gegužės 23 d. G. Foko knygų prekybos laiške A. Janulaičiui mandagiai primenama, kad šiam sumokėjus 50 reichsmarkų, vis dar lieka 361,50 reichsmarkų skola iš praeitų

¹³ MACB. F.267. B.575: [22 P. Klimo laiškei dėl knygų pirkimo pas Paryžiaus bukinistus ir kitais klausimais, 1915-1932].

¹⁴ MACB. F.267. B.387:635: [A. Janulaičio susirašinėjimas su Eduardu Drijo (Driault) iš Paryžiaus, 1931; A. Janulaičio susirašinėjimas su Mišeliu Lheritje (Michel Lheritier) dėl dalyvavimo tarpt. asamblėjoje, kongresuose ir kt. klausimais, 1931-1933].

¹⁵ AJ 10647. Lheritier M. La cooperation intellectuelle.-Paris, 1932.-[18]p.; AJ 7860. Lheritier M. Le sens et le role des fonctions urbaines dans l'evolution des villes.-Bruxelles, 1931.-12p.

¹⁶ AJ 11561. Jaščenka A. La Societe des Nations et le Probleme fondamental de l'Organisation internationale.-K., 1933.- 21p.; AJ 10551. Jaščenka A. Le nature juridique de l'Organisation internationale diplomatique.-Paris, 1933.- [12]p.

¹⁷ MACB. F.267. B.716; Taip pat įklijos ant AJ fondo knygų viršelių vidinės pusės.

¹⁸ MACB. F.267. B.716: [Natkevičiaus Lado 3 laiškei dėl A. Janulaičio atvykimo į Paryžių, dėl sąskaitos Paryžiaus knygynė apmokėjimo, 1924-1926].

¹¹ MACB. F.267. B.590: [A. Janulaičio susirašinėjimas su St. Kot iš Krokuvos, 1929-1939]; AJ 11039. Kot St. Ideologia polityczna i spoleczna braci polskich zwanych arjanami.-Warszawa, 1932.- 160p.

¹² MACB. F.267. B.3874: [Priedas prie 1967 m. sausio 5 d. akto dėl A. Janulaičio rankraščių fondo perdavimo MACB, 1979, kovo 14].

rėmimo draugijos pirmininku F.Demiutu ir pačiu E.Baumgartenu³², prieš tai atsiuntus A.Janulaičiui vokiečių mokslininkų emigrantų sąrašą – dvi knygas anglų kalba. Knygos atsiųstos A.Janulaičio prašymu su F.Demiuto palydimuoju raštu apie duomenų konfidencialumą³³. Taigi ir K.Šulcas ir E.Baumgartenas galėjo dovanoti savo disertacijas A.Janulaičiui.

Įdomi disertacija autografuota 1888 m. rugsėjo 27 d. I.Sprogiui disertacijos autoriaus A.Aleksandrovo³⁴. Ją taip pat galėjo dovanoti asmeniškai su A.Janulaičiu pažįstamas I.Sprogis. Ši disertacija apie lietuvių kalbą vokiečių kalba ginta Dorpatio universitete, vienas iš oponentų buvo Boduenas de Kurtene.

Savo disertaciją vokiečių kalba „Die žemaitischen Mundarten“ (I dalį) A.Janulaičiui 1930 06 21 dedikavo A.Salys³⁵. A.Janulaičio kolekcija pasižymi ne tik disertacijomis, bet ir senomis vertingomis knygomis. Pati seniausia knyga A.Janulaičio kolekcijoje yra Pijaus II-ojo (pasaulietiška Enėjaus Silvijaus Pikolomini) „Epistole et varii tractatus Pii secundi, pontificis Maximi“, išleista 1518 m. Lugdune (Lione) Stephano Gueynard³⁶. Tai Pijaus II-ojo laiškai ir įvairūs traktatai lotynų kalba, daugiausia istorinės žinios apie tautų gyvenimą. Šią knygą A.Janulaitis įsigijo Dr. Helensbergo antikvariate Berlyne, Šarlotenburgo 2. A.Janulaitis ją nusipirko 1927 m., o 1928 m. pasirodė jo veikalas „Enejas Silvius Piccolomini bei Jeronimas Pragiškis ir jų žinios apie Lietuvą XIV – XV a.“³⁷.

A.Janulaičio kolekcijoje yra beveik visos knygos, kurias jis nurodo kaip šaltinius ir literatūrą veikale apie E.S.Pikolomnį ir J.Pragiškį. Iš A.Janulaičio rankraščių fondo matyti, kad jis buvo įsigijęs dar vieną Pijaus II-ojo 16 a. išleistą knygą, kurioje pateikiama daug žinių apie Lietuvą³⁸. Būtent apie šią knygą rašo antikvaras V.Staniulis teigdamas, kad A.Janulaičio sūnus Kęstutis, gyvenantis Maskvoje, tebuvo pasiėmęs vieną vertingą, iki 1550 metų išleistą knygą ir klausinėjęs V.Staniulio, kiek ji galėtų būti įkainota³⁹. Ši knyga tikriausiai ir buvo parduota kuriam

nors Maskvos antikvariatui. Tik ši knyga išleista ne iki 1550, o 1571 m. Paleotipų A.Janulaitis turėjo tik vieną.

Vieni įdomiausių A.Janulaičio kolekcijos egzempliorių yra 1780 m. ranka perrašyta P.Dusburgo eiluojoji kronika vokiečių kalba⁴⁰ ir taip pat ranka perrašytas 1772 m. Varšuvoje išleistas „Trumpas Lenkijos istorijos rinkinys“ lenkų kalba⁴¹, kiti rankraščių pavidalo ar su esminiais papildymais, įrašytais ranka, leidiniai. Nors „Trumpas Lenkijos istorijos rinkinys“ labai fragmentiškas (apima laikotarpį nuo seniausių laikų iki 1763 m.), tačiau pateikia metraščiui prilygstančių žinių, vertingų Lenkijos ir Lietuvos istorijos tyrinėtojams. P.Dusburgo kronika parašyta 1326 m. lotynų kalba, po to išversta į vokiečių kalbą (rankraščiai). Iš Mikolajaus Jerošino vokiškojo egzemplioriaus vėl buvo išversta į lotynų kalbą ir 1679 m. Frankfurte išleistas „Cronicon Prussiae. A.Janulaičio kolekcijoje nežinomo asmens perrašyta kronika yra ne šio leidimo, o iš N.Jerošino rankraščio (dirbo nuo 1780 m. kovo 31 d. iki balandžio 19 d.). Tai unikalus egzempliorius, tačiau moksliniam darbui A.Janulaitis juo tikriausiai nepasinaudojo, nes sunkiai įskaitomas. A.Janulaičio kolekcijoje yra ir daugiau unikalių knygų, kurios nebūtinai senos. Net ir 20 a. knygos gali būti labai retos ir vertingos. Pavyzdžiui, į A.Janulaičio biblioteką pateko archyvinė medžiaga: Vilniaus krašto administracinio valdymo knyga lenkų kalba – ranka rašyti pranešimai, potvarkiai instrukcijos ir kita. (V., 1922 – 1927)⁴². Prie archyvinių dokumentų priskirtinas ir slapta mašinėle spausdintas dokumentas iš Vilniaus vaivadijos seniūnijų saugumo darbuotojų konferencijos lenkų kalba, kurio atspausdinta 35 egzemplioriai su nuoroda, kam juos įteikti, ir grifu: „Labai slapta. Laikyti užrakintą“⁴³. Iš tų 35 egzempliorių 2 atsidūrė pas A.Janulaitį. Vienas egzempliorius saugomas A.Janulaičio rankraščių fonde Vilniuje, kur yra ir daugiau rankraščių pavidalo knygų bei archyvinių dokumentų, tačiau jie šiame darbe neminimi, nes rankraščių fondas galėtų būti atskiras tyrinėjimų objektas. Kad A.Janulaitį domino Vilniaus krašto lietuvių problemos, rodo jo kolekcijoje KAVB dar kelios knygos tarnybiniam naudojimui apie padėtį Vilniaus krašte. Tačiau nepavyko aptikti jokių užuominų, kas jam parūpino šias knygas.

Vienas iš esminių knygų kolekcionieriaus bruožų – įsigijimas senų, retų ir vertingų knygų, priklausančių kitoms kolekcijoms arba dovanotų pačių autorių. Iš A.Janulaičio kolekcijoje esančių 9 XVII amžiaus knygų taip pat yra kitoms kolekcijoms priklausiusių leidinių.

Viena jų – Prūsijos hercogystės Brandenburgo kunigaikštystės krašto teisės knyga vokiečių kalba⁴⁴, 1899 m. priklausiusi advokatui Mačkovskiui iš Lyko,

³² MACB. F.267. B.271: [A. Janulaičio susirašinėjimas su prof. E. Baumgartenu iš Bazelio dėl dėstyto Kauno universitete, 1935-36]; B.365: [Susirašinėjimas su vokiečių mokslininkų užsienyje rėmimo draugijos pirmininku F. Demiutu dėl E. Baumgarteno ir A. Zengerio pakvietimo dėstyti Kauno universitete ir jiems suteikiamų sąlygų].

³³ MACB. F.267. B.138: [A. Janulaičio laiškas į Paryžių, prašant atsiųsti vokiečių mokslininkų emigrantų pavardžių ir adresų, adresuotas prof. Georg Bernhard]; AJ 10745. List of displaced german scholars.-London,1936.-125p.; AJ 10746. Supplementary list of displaced german scholars.-London,1937.-16p.: [Knygos atsiųstos įvykdam A. Janulaičio prašymą].

³⁴ AJ 7073. Aleksandrow A. Litauische Studien: Inaug.-Diss. Zur Erlangung des Grades eines Doktors der vergleichenden Sprachkunde...-Dorpat,1888.-123S.

³⁵ AJ 6358. Salys A. Die žemaitischen Mundarten: Inaug.-Diss. Zur Erlangung der philos. Doktorwurde.-T.1.-Geschichte des žemaitischen Sprachgebiets.-Kaunas,1930.-146p.

³⁶ AJ 1203. Pius II, pontifex. Epistole et varii tractatus Pii secundi pontificis maximi ad diversos in quadruplicivite eius statu transmise noviter impresse feliciter incipiunt.-Lugduni: Stephano Gueynard,1518.-384p.

³⁷ AJ 4121. Janulaitis A. Enėjas Silvius Piccolomini bei Jeronimas Pragiškis ir jų žinios apie Lietuvą XIV/XV a.-Kaunas,1928.-63p.

³⁸ Pius II. Opera.-Basilea,1571.

³⁹ Zingeris M. Atsisveikinimai su knygomis // *Laikinoji sostinė*.-1996,birželio 27,Nr.125,P.4.

⁴⁰ AJ 10234. Dusburg P. Chronicon terra Prussiae.-S.l.: [1326, 1679, perrašyta ranka 1780].

⁴¹ AJ 7456. Krotkie zebranie historyi polskiej.-Warszawa,1772: [Rankaštis].

⁴² AJ 10126. Księża zarządzen.-[Wilno,1922-1927].

⁴³ AJ 10130. Protokół ze zjazdu referentów bezpieczeństwa województwa Wilenskiego odbytego w dniu 3 listopada 1936 r. w Wilnie.-Wilno,1936.- 80p.

⁴⁴ AJ 10150. Kurfürstlich Bradenburgisches revidirtes Landrecht des Herzogthums Preussen.-Königsberg,1685.-994,[156]p.- Leid. Konvolutas.

Rytų Prūsija. Šios kolekcijos knygų A. Janulaičio fonde yra aštuonios, tačiau duomenų apie Mačkovskio biblioteką ir jos likimą nerasta, minėtų leidinių kelias į A. Janulaičio biblioteką neaiškus. „Prūsijos žemės civilinė ir municipalinė teisė“ lotynų kalba⁴⁵, išleista 1685 m., priklausė Pijui Kicinskiui (1752–1828), Lenkijos-Lietuvos valstybės senatoriui, kaštelionui.

Jam priklausė ir dar dvi 18 a. išleistos knygos – vertinga dokumentinė medžiaga apie Lenkijos-Lietuvos Seimą 1790 m., kuriame pats dalyvavo⁴⁶. Daugumą aštuoniolikto amžiaus knygų A. Janulaitis įsigijo Gsellius knygų prekyboje ir antikvariate Berlyne, Morenštrase 52, tarp jų ir minėtas Pijaus Kicinskio knygas. Keletą vertingų įvairioms kolekcijoms priklausiusių XVIII a. knygų A. Janulaitis pirkė J. Šveitcerio antikvariate Miunchene, Maksimilijano aikštė 4, o taip pat antikvariatuose Lenkijoje ir Rusijoje. 1792 m. Sankt-Peterburge išleista knyga rusų kalba apie neramumus prieš trečiąją Lenkijos padalijimą⁴⁷ priklausė grafiui Aleksejui Uvarovui, po to pateko į „Mokslo“ knygyną Kaune, Laisvės al. 26, iš kur ją ir įsigijo A. Janulaitis. 1772 m. Varšuvoje lenkų kalba leistoje jo Eminencijos Prūsijos karaliaus karinėje instrukcijoje⁴⁸ yra antspaudas „Biblioteka Opitolocka hr. K. Zabiello“ ir herbas „Topor“ („Kirvis“). Tai K. Zabelos bibliotekos Apytalaukyje knyga. Kolekcijoje yra 3 šios bibliotekos knygos, tikriausiai įsigytos iš pačio Apytalaukio dvaro prie Kėdainių. Iš XIX a. iki 1850 m. išleistų knygų (kurių A. Janulaičio kolekcijoje yra 265) užtikta leidinių, anksčiau priklausiusių įvairioms kolekcijoms. Iš jų galima išskirti 1829 m. Varšuvoje leistą civilinį kodeksą su sudarytojo Damazo Dzierzynskio komentarais⁴⁹, autografuotą Lenkijos karalystės senatoriui, kaštelionui, ordinų kavalieriui ponui Višnevskuiui nuo Damazo Dzierzynskio, Varšuvos licėjaus prof., notaro, Lenkijos karališkojo apeliacinio teismo advokato. Paminėtina ir Fr. Siarčinskio 1843 m. išleista knyga lenkų kalba apie Žygimanto 3-ojo, Lenkijos ir Švedijos karaliaus, valdymą (A. Janulaičio kolekcijoje yra 2 šios knygos egz.)⁵⁰. Pagrindinis egzempliorius priklausė A. Gozdovskio bibliotekai. Knygoje yra A. Gozdovskio parašas, herbinis antspaudas su inicialais „A. G.“. Vėliau ši knyga priklausė A. Koženevskuiui (A. Koženiausku). Minėtos knygos dubletas priklausė Aleksandro Konstantino Batovskio bib-

liotekai. Aleksandras Batovskis (1799–1862), lenkų istorijos mylėtojas, gyveno savo dvare Odnovie ir ten turėjo gerą biblioteką bei retų rankraščių rinkinį. Visa tai buvo užrašęs Viktoro Bavorovskio bibliotekai. Kaip abi knygos pateko A. Janulaičiui – neaišku. Įdomi Igno Danilavičiaus knyga apie čigonus, pranešimas, skaitytas 1824 m. Vilniaus universitete, priklausė Vl. Zaleskio bibliotekai Veliuonoje⁵¹. H. Strojnovskio prigimtinės teisės knyga⁵² priklausė Rajnoldo Suchodolskio bibliotekai Svisločėje (1819). R. Suchodolskis buvo lenkų poetas, puskarininkis, miręs Varšuvoje 1831 m. 1815 m. Paryžiuje prancūzų kalba išleistas Varšuvos kunigaikštystės ambasadų istorijos⁵³ vienas iš 3 egzempliorių A. Janulaičio kolekcijoje – autoriaus M. de Pradt dovana nežinomam asmeniui. Šioje knygoje taip pat yra įspaudas „von Gerlach Nordhausen“ ir herbinis ženklas. Nordhausenai – vokiečių didikų giminė. Knyga „Žvilgsnis į Lenkijos karalystės politinę padėtį valdant Rusijai 1815–1830“, išleista 1831 m. Varšuvoje lenkų kalba⁵⁴, priklausė Viktoro Gomulickio, lenkų poeto, novelisto ir kunigo, gyvenusio 1851–1919 m., kolekcijai.

A. Janulaičio fonde taip pat yra šešios Tiškevičių bibliotekos Biržuose knygos – T. Moravskio lenkų tautos istorijos šeši tomiai. Bibliotekos savininkai – Mykolas Tiškevičius ir Marija Radvilaitė-Tiškevičienė (XIX a.). Po pirmojo pasaulinio karo šios bibliotekos likučiai buvo perduoti Biržų gimnazijai. A. Janulaičio kolekcijoje yra ir trys Tiškevičių Aukštadvario bibliotekos knygos bei viena Mykolo Tiškevičiaus knyga su jo parašu⁵⁵.

1837 m. Vilniuje, Gliuksbergo spaustuvėje, išleistoje J. Kžeckovskio „Biruta“ lenkų kalba⁵⁶ įrašytas posmelis ir lyriškas tekstas rusų kalba, datuotas 1853 m. ir pasirašyta: „R. J. Szymanowski“. M. Balinskio „Vilniaus miesto istorija“ lenkų kalba (T. 1–2), išleista 1836 m. Vilniuje, priklausė jau minėtai K. Zabelos bibliotekai Apytalaukyje⁵⁷.

⁴⁵ AJ 7512. Danilowicz I. O cyganach: Wiadomosc historyczna czytana na posiedzeniu publicznem Cesarskiego uniwersyteckiego dnia 3 czerwca 1824 r. – W., 1824. – 116 p.

⁴⁶ AJ 3594. Strojnowski H. Nauka prawa przyrodzonego, politycznego, ekonomiki polityczney i prawa narodow. – Warszawa, 1805. – 257 p.

⁴⁷ AJ 6140, 6140-1, 6140-2. Pradt. Histoire de l'Ambassade dans le Grand Duché de Varsovie en 1812. – Paris, 1815. – 239 p.

⁴⁸ AJ 7459. Hoffmann K. Rzecz o stan polityczny Królestwa Polskiego pod panowaniem Rosyjskiem od 1815-1830. – Warszawa, 1831. – 293 p.

⁴⁹ AJ 5518-5523. Morawski T. Dzieje narodu polskiego. – T. 1-6. – Poznań, 1871-1875. – 316; 489; 608; 348; 493; 480 p.; AJ 8750-8751. Onacewicz Ż. Panowanie Kazimierza Jagiellonczyka, króla polskiego i W. Księcia Litewskiego wyjęte z rękopismów Jana Albertrando. – T. 1-2. – Warszawa, 1826-1827. – 266 p., 1 žml. lap., 1 įkl.; AJ 8752. Onacewicz Ż. Panowanie Henryka Walezyusza i Stefana Batorego, królów polskich wyjęte z rękopismów Jana Albertrando. – T. 1. – Warszawa, 1823. – 321 p.; AJ 1263. Tyszkiewicz M. Zasciankowe pojęcia o możnowładztwie naszym. – Warszawa, 1899. – 30 p.; Kisarauskas V. Lietuvos knygos ženklai. – V., 1984, p. 125-126.

⁵⁰ AJ 3618. Biruta. – Cz. 1 / Wydawca J. Krzeczowski. – Wilno, 1837. – 362 p.

⁵¹ AJ 3746-47. Balinski M. Historia miasta Wilna. – T. 1-2. – Wilno, 1836. – 236 p., 5 ilustr. lap.; 302 p., 1 ilustr. lap.

1803 m. Varšuvoje spausdinta brošiūra lenkų kalba apie dešimtinę teisiniu požiūriu⁵⁸ iki A.Janulaičio priklausę Edvardo Neproso kolekcijai.

E.Neprosui priklausę ir labai įdomi Joachimo Lelevelio knyga „Wzmianka o naydawniejszych dziejopisach polskich i uwagi nad rozprawa J.W.Bohusza o początkach narodu i języka litewskiego”⁵⁹ – raštijos paminklų ir istorijos kritikos knyga.

Dvi teisės knygos vokiečių kalba, išleistos XIX a. 4 dešimtmetyje, buvo iš teisės mokslų daktaro Rudolfo Kurtius kolekcijos⁶⁰. 1842 m. Torunėje spausdintoje Prūsijos teisės istorijos knygoje vokiečių kalba⁶¹ esantis antspaudas „Dr. E.P.Simson” liudija, kad knyga priklausę teisės mokslų daktarui, profesoriui, politikui Eduardui Simsonui (1810 11 10 – 1899 05 02). 1825 m. Briuselyje išleista knyga prancūzų kalba apie Napoleoną ir prancūzų armiją 1812 m.⁶² priklausę A.Jaščenkai ir buvo dovanota A.Janulaičiui.

Janulaičiui savo knygas ir brošiūras dovanotojo diplomatai, politikai (P.Klimas, L.Natkevičius, J.Purickis, J.Gabrys), teisininkai (P.Leonas, M.Riomeris, A.Mikalauskas, P.Pakarklis, Pr.V.Raulinaitis, P.Malakauskis, E.Baumgartenas, M.Leritje), istorikai (I.I.Lapo, J.Robinsonas, P.Klimenko, A.Alekna, Br.Kazlauskas, P.Tarasenska, D.Alseika), knygotyrininkai, visuomenės veikėjai, medikai, Lietuvos praeities ir kultūros tyrinėtojai, taip pat ir kooperaciją tyrinėjęs ir propagavęs P.Šalčius, kurio asmeninė biblioteka dabar saugoma KAVB greta A.Janulaičio. Savo knygomis A.Janulaitį pagerbė tokios iškilios asmenybės, kaip A.Smetona (jo knygos nebėra AJ fonde), J.Tumas-Vaižgantas, Jonas Yčas, knygnešys, daugelio knygų autorius P.Ruseckas, Krokuvos universiteto profesorius St.Kotas ir kt.

Knygą „Šeimos vėžiai ir jumoristika” J.Tumas-Vaižgantas dedikavo „Darbščiajam profesoriui A.Janulaičiui 1929 09 08...”⁶³ Kitoje Vaižganto dovanotoje A.Janulaičiui knygoje „Tiesiant kelią Lietuvos nepriklausomybei 1916-17 m.” užrašyta: „Vaižganto dovanėlė Dr.Augustinui 7. 2. 20”⁶⁴. M.Brenšteinas vienoje savo dovanotų knygų A.Janulaičiui užrašė: „žemaičiui – žemaitis”. M.Brenšteinas dovanotojo A.Janulaičiui 2 savo knygas ir 2 brošiūras lenkų kalba⁶⁵. A.Janulaičio

fonde yra ir dvi semitologo N.Šapiro dovanotos knygos⁶⁶, papildančios gausią šios tematikos literatūrą kolekcijoje.

Vieną brošiūrą rusų kalba 1907 12 25 A.Janulaičiui dovanotojo baltistas, etnografas E.Volteris⁶⁷, su kuriuo A.Janulaitis palaikė draugiškus santykius ir surinko į savo kolekciją 11 jo straipsnių. Anso Bruožio dovanota knyga⁶⁸ – padėka A.Janulaičiui, patraukusiam jį į socialdemokratiją ir į bendradarbiavimą spaudoje.

Iš autografuotų ne A.Janulaičiui knygų dauguma įsigyta antikvariatuose, ir A.Janulaitis tik su kai kuriais knygų savininkais buvo pažįstamas. Vienas jų – St.Koscialkovskis, su kuriuo A.Janulaitis palaikė draugiškus santykius. Apie ryšius su St.Koscialkovskiu liudija M.Brenšteino laiškas A.Janulaičiui dėl S.Daukanto korespondencijos persiuntimo per St.Koscialkovskį ir pastarojo dovanoti A.Janulaičiui leidiniai bei paskaitų rankraščių pobūdžio leidiniai A.Janulaičio kolekcijoje⁶⁹ (paskaitos skaitytos Stepono Batoro universitete Vilniuje). Kolekcijoje yra gerai A.Janulaičio pažįstamo teisės prof. iš Tiubingeno Z.Rytšelio asmeninės bibliotekos 4 knygos, iš kurių viena jam dovanota F.Keutgeno. A.Janulaičio fonde taip pat yra Ericho Brandenburgo dovanota minėtam Z.Rytšelio knyga⁷⁰. Dvi knygos A.Janulaičio kolekcijoje dovanotos Ed.Volteriui. Vienoje jų vokiečių kalba užrašyta: „Buvusiam mokytojui, didžiai gerbiamam Prof. Ed.Volteriui su pagarba nuo autoriaus: [E.Blese]. Ryga, 1930 02 04.”⁷¹ I.I.Lapo taip pat perleido A.Janulaičiui G.V.Vernadskio jam dovanotą knygą⁷².

A.Janulaičio kolekcijos knygų ir periodikos leidinių įsigijimo kelius trumpai galima apibūdinti:

1. Per tarpininkus – asmenis bei diplomatinės atstovybės, visuomenines organizacijas – iš knygynų, antikvariatų.
2. Tiesiogiai iš knygynų ir antikvariatų, užsakant ir atsiunčiant paštu.

⁵⁸ AJ 7595. Uwagi nad Dziesiżcinami.-Warszawa,1803.-36p.

⁵⁹ AJ 10430. Lelewel J. Wzmianka o naydawniejszych dziejopisach polskich i uwagi nad rozprawa Jw. Jx. :[Ks. Pr. M.] Bohusza: O początkach narodu i języka litewskiego.-Warszawa,1809.-56p.

⁶⁰ AJ 9173. Jacobson H. Fr. Geschichte der Quellen des evangelischen Kirchenrechts Preussen und Posen mit Urkunden und Regesten.-Konigsberg,1839.-408,237 S.; AJ 8981. Suarez amtliche Vorträge bei der Schlus-Revision des allgemeinen Landrechts.-Berlin,1833.-208 S.

⁶¹ AJ 3618. Prätorius K. G. Versuche über die Culmische Handfeste, das älteste Grundferfassungsgesetz Preussens unter der Regierung des deutschen Ordens/ Nach dem Tode des Verfassers herausgegeben von T. Lohde.-Thorn,1842.-52.

⁶² AJ 9175. Segur L. P. Histoire de Napoleon et de la grande-armee pendant l'anne 1812.-Bruxelles,1825.-298p.

⁶³ AJ 11428. Vaižgantas. Šeimos vėžiai.-K.,1929.-XXIII, 256p.

⁶⁴ AJ 3186. Vaižgantas. Tiesiant kelią Lietuvos Nepriklausomybei 1916-17 m.-V.,1919.-40p.

⁶⁵ AJ 5938. Brensztejn M. Adam-Honory Kirkor: Wydawca, redaktor i właściciel drukarni w Wilnie od roku 1834 do 1867.-Wilno,1930.-92p.; AJ 6333. Brensztejn M. Filomata w Krożach (Jan Sobolewski).-Wilno,1929.-28p.; AJ 10614. Brensztejn M. Mickiewicz odpolszczony.-Wilno,1930.-[14]p.; AJ 8242. Brensztejn M. Nauka w Republice Litewskiej.-Warszawa,1934.-83p.

⁶⁶ AJ 10075. Šapira N. Kaunietis A. Mapu: Jo gyvenimas ir kūryba.-Kaunas,1928.-91p.; AJ 10403. Šapira N. Lietuva L. Neiduso kūryboje.-K.,1931.-101p.

⁶⁷ AJ 1719. Волтер Э. Латышские отрывки.- Санкт-Петербург, 1907.- 15 p.

⁶⁸ AJ 6359. Bruożis A. Mažosios Lietuvos politikos veidrodys.- Kaunas, 1923.- 182, 6 p.

⁶⁹ AJ 4656. Koscalkowski St. Aleksander Zdanowicz (1805 – 1868). Zarys biograficzny.-Wilno, 1918.- 35 p.; AJ 7912. Koscalkowski St. Historiografia polska w dobie Naruszewicza I jego szkoly.- Wilno,1937: [Rankr. teisėmis]; AJ 8015. Koscalkowski St. Przegląd dziejow Polski: Notatki z wykladow prof. St. Koscalkowskiego.- [Wilno, 1925].- 164 p.: [Rankr. teisėmis]; AJ 7827. Koscalkowski St. Ze studjow nad dziejami ekonomji krolewskich na Litwie.- Wilno, 1914.- 91 p.; AJ 4157. Koscalkowski St. Z literatury polemicznej – sądowej XVIII w.: Studjum historyczno – bibliograficzne na tle sprawy Antoniego Tyzenhauza, podskarbiego nadworniego litewskiego w latach 1780 – 1784.- Wilno, 1928.- 78 p.; MACB.- AJRF 267.- B.317.

⁷⁰ AJ 11641. Brandenburg E. Herzog Heinrich der Fromme von Sachsen und die Religionsparteien im Reiche (1537-1541).- Dresden, 1896.- 142 S.; AJ 1447. Keutgen F. Hansische Handelsgesellschaften vornehmlich des 14 Jahrhunderts.- S. n., s. l.- [158 S.].

⁷¹ AJ 8403. Blese E. Parskats par studijam Prūsijas valsts archiva Karalaučos 1929. g. vasaras komandējuma laika.- Rīga, 1929.- [47] p.

⁷² AJ 10093. Вернадский Г.В. Государственная уставная грамота Российской империи 1820 года.- Прага, 1925.- 263, VIII, IV c.

3. Tiesiogiai iš knygynų ir antikvariatų, juose apsilankant ir perkant. A. Janulaitis gaudavo knygas iš 68 antikvariatų bei knygynų 28 miestuose Vokietijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Rusijoje, Karaliaučiaus srityje, Lietuvoje (daugiausia Berlyne, Sankt-Peterburge, Kijeve, Kaune, Varšuvoje, Lvoje).

4. Dovanotos A. Janulaičiui įvairių autorių knygos. Tokių su įrašais yra 107 ir maždaug tiek pat be įrašų (spėjama, jam dovanotų). Taip pat ne knygų autorių dovanotas knygas.

5. Iš įvairių kolekcijų į A. Janulaičio fondą patekę leidiniai bei ne A. Janulaičiui autografuoti leidiniai. Kai kuriuos A. Janulaitis įsigijo ne antikvariatuose, o tiesiogiai iš asmeninių kolekcijų. Beje, A. Janulaičio fonde yra 358 knygos iš 231 kolekcijų ir 195 A. Janulaičiui neautografuotos knygos.

Kad ir kokiais keliais būtų įsigytos A. Janulaičio asmeninės bibliotekos knygos, jos kaip asmeninis turtas sąlygojo mokslininko produktyvumą. O šiuo metu, tapę visuomeniniu turtu, susilaukia vis didesnio skaitytojų domėjimosi. A. Janulaičio fondas – vienas populiariausių Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje. A. Janulaičio kolekcija patraukia nuosekliai, tematiškai kryptingai sukauptais leidiniais, neprarandančiais vertingumo.

Alvydas Surblys

AUGUSTINAS JANULAITIS – A BOOK COLLECTOR AND A PERSONALITY OF DIVERSE INTERESTS

Abstract

Augustinas Janulaitis, born on the 31st of March, 1878 in Malavėnai, had lived in various places because of his research interests and political reasons. However, the most important years of his life had been spent in Kaunas. It is here that he matured as a scholar, became an authority in law and one of the most productive historians. At present, Kaunas Public Library houses a large and valuable personal library of A. Janulaitis, which is part of its gold stock.

The process of collecting a personal library had a big influence on the formation of A. Janulaitis' personality and his productivity as a scholar. He collected books, manuscripts and periodical publications, and his collection exhibits all features of a valuable collection. It consists of law and history books, dissertations and their summaries, cuttings from periodical publications, old, rare and even unique editions, books acquired from various other collections and autographed books. The collection contains 13,685 publications and 14,763 titles of books and articles. Purchased in antique shops of foreign countries, these publications are now available to a wide audience and is one of the most frequently borrowed items at the Section of Old and Rare Editions of Kaunas Public Library.